

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ Ζ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

ΠΟΛΛΟΙ εἴτε ἐξ ἀπλότητος εἴτε ἐκ πονηρίας ὀνομάζουσι θαύματα καὶ ἐκεῖνα, ὅσα πράγματι καὶ ἀληθεῖα οὐκ εἰσὶ θαύματα, ἀλλ' ἔργα τῆς φύσεως σπάνια καὶ δύσκολα. Τὸ ἀληθὲς θαῦμά ἐστιν ἔργον οὐχὶ τῆς φύσεως, ἀλλὰ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως. Ὅταν βλέπωμεν τὴν συνήθη τῆς φύσεως κίνησιν ἢ ἰσταμένην, ἢ βραδυνομένην, ἢ ταχυνομένην· ὅταν βλέπωμεν τοὺς νόμους τῆς φύσεως μεταβεβλημένους καὶ τὰ ιδιώματα αὐτῆς ἐξηλλοιωμένα, τότε τὸ ἐκ τούτου γινόμενον ἔργον ἐστὶ θαῦμα ἀληθὲς καὶ βέβαιον· διότι οὐκ ἐστὶν ἔργον τῆς φύσεως, ἣτις ἔχει ὄρους ἀμεταβλήτους καὶ ἀναλλοιώτους, ἀλλὰ τῆς παντοδυνάμου δεξιᾶς, ἢ τις ποιῆ ὅσα θέλει καὶ βούλεται· διὰ τοῦτο καὶ διαφέρει θαῦμα θαύματος· ἄλλο ἐστὶ μικρόν, καὶ ἄλλο μέγα, καὶ ἄλλο μέγιστον, καὶ ἄλλο ὑπερμέγιστον καὶ ἐξαισίον· ὅσον περισσότερον ἢ κίνησις τῆς φύσεως ἀλλοιοῦται, ὅσοι περισσότεροι νόμοι τῆς φύσεως ἀργοῦσιν, ὅτε τὸ θαῦμα γίνεται, τόσον μείζον ἐστὶ τὸ θαυματουργήμα. Δύο θαύμα-

τα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περιγράφει τὸ σήμερον ἀναγνωσθὲν εὐαγγέλιον, τὴν ἰατροῦ τῆς αἰμορροούσης καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τῆς τοῦ Ἰαείρου θυγατρὸς· καὶ τὰ δύο μεγάλα, πλὴν τὸ δεύτερον τοῦ πρώτου πολλῶ μείζον καὶ ἐξαισίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς σκέψεως καὶ πολυπραγμοσύνης τῶν περιστάσεων φανεροῦται καὶ ἐκλάμπει παντὸς θαύματος τὸ μεγαλεῖον, εὐλογοφανὲς ἐστὶν ἵνα ἀφιερῶσωμεν τὴν σημερινὴν ἐρμηνείαν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν περιζήσεων τούτων τῶν θαυμάτων.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ, ὡς ἑτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

Λουκ. 9,
41.

42.

Μάρκ. 5.
22,

Τὸ ἄρχων τῆς συναγωγῆς καὶ τὸ ἀρχισυναγωγὸς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σημαίνει, τούτέστι τὸν προεστῶτα καὶ πρόεδρον τῆς Ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς. Τούτου τοῦ ἀρχισυναγωγοῦ Ἰαείρου ἠσθένει πρὸς θάνατον, καὶ ἔπνεε τὰ λείψια ἢ μονογενῆς καὶ ὡσεὶ δωδεκαέτης θυγάτηρ αὐτοῦ. Ὁθεν, προσελθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἰατρεύσῃ αὐτήν. Σημείωσαι ἐνταῦθα τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν εὐλάβειαν τοῦ Ἰαείρου· αὐτὸς ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δύναται θεραπεῦσαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· ἠλπισεν, ὅτι εἰσακουσθήσεται ἢ πρὸς τὸν Ἰησοῦν δέησις αὐτοῦ· εὐλαβεία κινούμενος ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως παρεκάλει αὐτόν· ὁ δὲ φιλόανθρωπος εἰσήκουσεν εὐθὺς τῆς δεήσεως αὐτοῦ, καὶ συγκατένευσεν ἔλθειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα θεραπεύσῃ τὴν ἀσθενοῦσαν αὐτοῦ θυγατέρα. Ἐκ τούτου μαθηάνομεν, ὅτι τρία τινὰ εἰσὶν ἀναγκαῖα, ἵνα εἰσακουσθῇ ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν δέησις, πίστις δηλαδὴ, ἐλπίς, καὶ εὐλάβεια. Εἰς τὸν δρόμον, ἐν ᾧ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαείρου, πλῆθος πολὺ λαοῦ συντρέχοντες ἐστενοχώρου, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

Λουκ. 8.
43.

#4.

Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις, εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι· προσελθοῦσα ὀπισθεν,

ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

Ἡ ἀσθενοῦσα γυνὴ ὑπῆρχεν, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ ἱστορικοὶ, Ἕλληνας τὸ γένος, ἐκ Καισαρείας τῆς Φιλίππου τῆς καὶ Παναέδος λεγομένης καταγομένη, Βερονίκη τὸ ὄνομα, ἣτις, εἰς ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, ἀνδριάντα χαλκοῦν ἔστησε πλησίον τῆς θύρας τοῦ οἴκου αὐτῆς· ἐβλάστανε δὲ ἐν τῇ τοῦ ἀνδριάντος βάσει βοτάνη πάσης ἀρώστιας ἱαματικῆ· ἐπήρκεσε δὲ ὁ ἀνδριὰς οὗτος ἄχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀποστάτου Ἰουλιανοῦ, ὅστις συνέτριψεν αὐτόν. Ἐπασχεν ἡ γυνὴ αὕτη δώδεκα ἔτη τῆς αἰμορροίας τὸ πάθος, καὶ ἐδᾶπάνησε πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς εἰς τοὺς ἰατροὺς· οὐ μόνον δὲ οὐδὲν ἠδυνήθησαν οἱ ἰατροὶ βοηθῆσαι αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς χεῖρονα κατάστασιν κατήντησε τὸ πάθος αὐτῆς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος, λέγων «Καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἔλθοῦσα». Αὕτη ἤκουσε τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ὁ αὐτὸς εὐαγγελιστὴς λέγει, ἠγουν ἤκουσε τὰ ἐξαισια αὐτοῦ θαύματα· ὅθεν ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀναμίξασα ἑαυτὴν τῷ ὄχλῳ, καὶ σταῖσα ὀπισθεν αὐτοῦ, ἤψατο τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ· εὐθὺς δὲ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐστάθη ἡ ροή, καὶ ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος· ἐγνώρισε δὲ ἡ γυνὴ καὶ σωματικῶς ἠσθάνθη, ὅτι ἰατρεύθη τὸ πάθος αὐτῆς. Παρατήρησον τοῦ πάθους τὰς περιστάσεις, ἵνα τὸ μέγεθος τοῦ θαύματος κατανοήσῃς. Ἡ αἰμορροία ἐστὶν ἀσθένεια

Εὐ. εἰβ. 2,
7, κ. 13,
καὶ 18.
Ἐκκλ. ἱστρ.
Ζωμ. 2, 5.
κ. 21. Εὐ-
ἀγρ. 2, 7.
κ. 3. Μά-
καλας. ἐν
λέγῳ δεκά-
τω.

Μάρκ. 5,
26.

αὐτ. 27.

καθ' ἑαυτὴν δυσκολοθεράπευτος· ἡ πολυκαιρία, ἤγουν τὰ δώδεκα ἔτη κατέστησαν τὴν παρὰ φύσιν ροὴν τοῦ αἵματος φυσικὴν αὐτοῦ κίνησιν εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀσθενούσης· ἡ ἀδυναμία τῶν ἰατρῶν διὰ τὴν θεραπείαν καὶ ἡ εἰς τὸ χεῖρον κατάστασις τῆς ἀσθενείας ἔδειξαν τοσοῦτον δύσκολον τὴν ἰατρείαν, ὥστε ἔφθασεν εἰς τὸ ἀδύνατον. Ἡ ροὴ τοῦ αἵματος ἔπαυσε καὶ ἐξηράνθη ὀλοτελῶς ἐν τῷ αἵμα, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ ἀσθενὴς ἐψηλάφησε τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ. Ποία τῆς φύσεως δύναμις ἀνεχαίτισεν ἐν τῷ αἵμα τὴν ροὴν τοῦ αἵματος, καὶ ἔστησεν ἐν ῥιπτῇ ὀφθαλμοῦ τὴν κίνησιν αὐτοῦ καὶ τὴν φορὰν, καθ' ἣν δώδεκα ἔτη ἐφέρετο; δύναμις φυσικὴ οὐδεμία· ἡ θεία δὲ τοῦ σωτῆρος δύναμις μόνη τοῦτο ἐποίησεν. Ὅθεν ἡ ἰατρεία τῆς αἰμορροούσης θαυμά ἐσι μέγα καὶ ὑπερφυσικόν.

Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐπιστάται, οἱ ἔχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, τίς ὁ ἀψάμενός μου;

Ἐρωτᾷ ὁ τὰ πάντα γινώσκων τίς ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις ἐψηλάφησεν αὐτόν· καὶ πάντες μὲν οἱ περιστῶτες ἀρνοῦνται, ἤγουν λέγουσιν, ὅτι οὐδεὶς σε ἐψηλάφησεν· ὡς φαίνεται, οὐδεὶς εἶδε τὴν ψηλάφησασαν τὸ κράσπεδον αὐτοῦ γυναῖκα· ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἤγουν οἱ ἀπόστολοι, λέγουσι πρὸς αὐτόν· Ἐπιστάται, βλέπεις τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων, οἵτινες στενο-

χωροῦσι καὶ συσφίγγουσί σε, καὶ ἐρωτᾷς, «Τίς ὁ ἀψάμενός μου»; Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἵνα φανερωθῇ τῆς γυναικὸς ἡ πίστις καὶ τῆς θείας αὐτοῦ δυνάμεως τὸ θαῦμα, καὶ οὕτω πιστεύσωσιν εἰς αὐτόν οἱ περιστῶτες, κἂν ταῦτα ἤκουσεν, ἐπιβεβαιοῖ, ὅτι ἐψηλάφηθη ὑπό τινος.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἤψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληθούσαν ἀπ' ἐμοῦ.

Λουκ. 8,
46.

Ὅταν τὰ βάλσαμα, τὰ μύρα, αἱ βοτάναι, αἱ ἀλοιφαί, τὰ ἔμπλαστρα ἐπιτεθῶσιν ἐπάνω εἰς ἄλλο σῶμα, τότε ἐξέρχεται μὲν ἐξ αὐτῶν δύναμις, ἤγουν μερίδια σωματικά, λεπτά, ἀόρατα, εἰσέρχονται δὲ εἰς τὸ ἀπτόμενον αὐτῶν σῶμα, καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἰατρεύουσιν αὐτό. Τὸ κράσπεδον τοῦ ἱματίου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ οὐκ εἶχε τοιαύτην δύναμιν, οὐδὲ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ τοιαῦτα σωματικὰ ἱαματικὰ μερίδια, οὐδὲ εἰσῆλθον διὰ τῆς ἀψαμένης χειρὸς τῆς αἰμορροούσης εἰς τὰ βεβλαμμένα αὐτῆς μέλη. Ὅθεν ἀκούων τὸ « Ἐγὼ γὰρ ἔγνων » δύναμιν ἐξεληθούσαν ἀπ' ἐμοῦ », μὴ νομίσης, ὅτι ἐξῆλθε δύναμις σωματικὴ ἀπὸ τοῦ ἱματίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις μεταδοθεῖσα εἰς τὴν αἰμορροούσαν ἐθεράπευσεν αὐτήν, ἀλλὰ νόησον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὡς καρδιογνώστης καὶ εἰδὼς τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ τὴν ψηλάφησιν τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, τῇ παντεξουσίᾳ αὐτοῦ δυνάμει ἰάτρευσε αὐτήν.

Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή, ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦ-

αὐτόθι.
47.

σα αὐτῶ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῶ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.

Ἡ αἰμόρρους γυνὴ ἐξ ἀπλότητος ἰσως καὶ ἀμαθίας ἐνόμιζεν, ὅτι αὐτὴ μὲν ἔλαβε τὴν ἰασιν διὰ τῆς ἀφῆς τοῦ κρασπέδου τοῦ Ἰησοῦ, ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδὲ ἐγνώρισεν, οὐδὲ ἠσθάνθη τὸ γεγονός· ὅταν δὲ ἤκουσεν, ὅτι τὸ ἔργον οὐκ ἔλαθε τὸν λυτρωτὴν, οὐδὲ ἔμεινε κεκρυμμένον ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐγνώρισεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς παντεπόπτης ἐστί, τότε ἐφοβήθη μήτι, θελήσασα λαθεῖν, παρώργισε τὸν εὐεργέτην· ὅθεν τρέμουσα ἦλθε, καὶ πεσοῦσα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐφάνέρωσεν αὐτῶ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ τὴν αἰτίαν, ἥγουν τὸ ὅτι ἐψηλάφησεν αὐτόν, ἵνα ἰατρευθῆ· ὁμολογήσασα παρῆρσία καὶ τοῦτο, ἥγουν τὸ ὅτι τοῦτο ποιήσασα ἰατρεύθη εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς. Τί δὲ πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη ὁ πολυέλεος καὶ παντοδύναμος;

Λευκ. 8,
43.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θάρσει θυγάτερ, ἡπίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

Πρῶτον μὲν ἐκβάλλει τὸν φόβον, καὶ θαρσοποιεῖ αὐτήν· « Θάρσει, θυγάτερ » ἔπειτα, διδάσκων τὴν ταπεινοφροσύνην, ἀπονέμει τὸ θαῦμα εἰς τὴν πίστιν αὐτῆς· « Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε »· μετὰ ταῦτα εὐχεται αὐτῇ τοῦ θεοῦ τὴν εἰρήνην· « Πορεύου εἰς εἰρήνην »· ἐπιβεβαιῶν δὲ καὶ ἐπιστηρίζων τὴν εἰς τὸ ἐξῆς ὑγίαν τῆς ἀρρώστιας αὐτῆς, εἶπεν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἱερὸς

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Β΄.)

Μάρκος· « Καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου »· Ἀληθῶς δὲ μεγάλη ἦν ἡ πίστις αὐτῆς· ἀσθενὴς οὖσα καὶ ἀδύνατος, ἔτρεξε πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, συγκατέμιξεν ἑαυτὴν τῷ ὄχλῳ, ὅστις συνέθλιβε καὶ ὤθει αὐτήν, ἐπείσθη, ὅτι ἰαθήσεται ἀπὸ τῆς ἀρρώστιας αὐτῆς, ἐὰν μόνον ἄψηται τῶν ἱματίων αὐτοῦ· « Ἐλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ θεηγόρος Ματθαῖος, ἐὰν μόνον ἄψωμαι τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι »· Σημειῶσαι δέ, ὅτι οὐ μόνον διὰ τοῦ προστακτικοῦ λόγου, καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῶν χειρῶν, καὶ σιέλου τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐθεραπεύοντο οἱ ἀσθενεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χάριτος τῆς ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτοῦ. Τοῦτο αὐτὸ βλέπομεν τελούμενον καὶ εἰς τοὺς ἀγίους· διότι καὶ « Τὰ σουδά-ρια καὶ τὰ σιμικίνθια », τὰ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἠλευθέρουν τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τῶν ἀρρώστων αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἔμαθεν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τὸ σέβας καὶ τὴν εὐλάβειαν οὐ μόνον τῶν λειψάνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱματίων τῶν ἀγίων ἀνδρῶν. Ἐν τοσοῦτῳ δέ, ἥγουν ἐν ᾧ ἐτελοῦντο τὰ περὶ τὴν αἰμόρροοῦσαν, καὶ ἐλάλει ὁ Ἰησοῦς τὰ εἰρημένα λόγια, ἰδοὺ ἔρχεται τις ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ ἀρχισυναγώγου.

Μάρκ. 5,
34.

Ματ. 9,
21.

Πρωτ. 19,
12.

Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῶ, ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, ἀπεκρίθη αὐτῶ, λέγων, μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.

Λευκ. 8,
49.

50.

Αὐτοὶ οὐκ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐστι θεὸς παντοδύναμος· ὅθεν ἐνόμιζον, ὅτι δύναται μὲν θεραπεῦσαι τοὺς ἀσθενεῖς, οὐχὶ δὲ καὶ ἀναστῆσαι τοὺς νεκρούς. Ἐπειδὴ οὖν ἡ ἀσθενοῦσα κόρη ἀπέθανεν, « Ἐρχεται τις », συγγενῆς ἴσως ἢ φίλος ἢ δοῦλος, ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν, ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε, μὴ ἐνοχλῆς λοιπὸν τὸν διδάσκαλον, μηδὲ φέρῃς αὐτόν ματαίως εἰς τὸν οἶκόν σου. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, πρὶν ἢ λαλήσῃ ὁ ἀρχισυναγώγος καὶ παραιτήσῃ αὐτόν τοῦ ἔργου, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, λέγων, μὴ φοβοῦ, μηδὲ δίσταζε, συλλογιζόμενος, ὅτι οὐκ ἔχω δύναμιν ἀναστῆσαι τοὺς νεκρούς, πίστευε δὲ μόνον, εἰάν δὲ πιστεύῃς, ἡ θυγάτηρ σου σωθήσεται, ἡγουν ἐγερθήσεται ἐκ τῶν νεκρῶν.

Λουκ. 8,
51.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰμὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα.

Τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, ἰδὼν τὸ εἰς τὴν αἰμορροοῦσαν γεγόμενον θαῦμα, εἶτε εὐλαβεία εἶτε περιεργεία κινούμενον, ἦλθεν ἐνδεχομένως ἕως τῆς οἰκίας τοῦ Ἰαείρου, ἵνα ἴδῃ καὶ τὰ γενησόμενα εἰς τὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Τούτου οὖν τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀφῆκεν ὁ Ἰησοῦς εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν· τοῦτο αὐτὸ δὲ λέγει καὶ ὁ ἱερός Μάρκος διὰ τοῦ « Οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα συνακολουθεῖν αὐτῷ ἐνδὸν τῆς οἰκίας, εἰμὴ μόνους τοὺς τρεῖς ἀποστόλους, τοὺς καὶ εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος ἀκολουθήσαντας αὐτῷ,

Μάρκ. 5,
37.

ἔτι δὲ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τῆς ἀποθανούσης. Καὶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ὄχλου οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν, διδάσκων ἡμᾶς τῆς φιλοδοξίας τὴν ἀποστροφήν, τοὺς δὲ τρεῖς ἀποστόλους καὶ τοὺς γονεῖς τῆς παιδὸς ἀφῆκεν εἰσελθεῖν, ἵνα μαρτυρήσωσι περὶ τοῦ θαύματος· διότι, εἰάν μόνος ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐκεῖνοι, οἵτινες οὐκ ἐπίστευον, ὅτι δύναται καὶ ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῆσαι, ἐδίσταζον, ἴσως δὲ καὶ ἐσυκοφάντουν τὸ θαῦμα, μὴ πειθόμενοι, ὅτι διὰ μόνου λόγου τὴν θανοῦσαν ἀνέστησεν.

Ἐκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε, μὴ κλαίετε, οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες, ὅτι ἀπέθανεν.

Λουκ. 8,
52.

53.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει, ὅτι ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαείρου καὶ αὐληταί, καὶ ὄχλος πολὺς, θορυβούμενος διὰ τὸν θάνατον τῆς κόρης· ἐξ οὗ φανερόν ἐστιν, ὅτι οἱ τότε Ἰουδαῖοι οὐ μόνον ἐκάλουν θρηνηδούσας εἰς τοὺς νεκρούς κατὰ τὴν παλαιὰν αὐτῶν συνήθειαν, ἀλλὰ καὶ αὐλητὰς αὐλοῦντας μέλη θρηνώδη· πάντες δὲ οἱ ἐκεῖ συναθροισθέντες ἔκλαιον καὶ ἐθρηνολόγουν. Διὰ τί δὲ ἄρα γε ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι οὐκ ἀπέθανεν ἡ νεκρά, ἀλλὰ κοιμᾶται; ἢ διότι ἔμελλε μετ' ὀλίγον ὡς ἐξ ὕπνου ἀναστῆσαι αὐτήν, ἢ διότι ἐβούλετο, ἵνα πάντες ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἀληθῶς ἀπέθανε, καὶ οὕτω μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς μὴ δυνηθῶσιν ἀρνηθῆναι τὸ ὅτι νεκρὰ ἦν καὶ ἀνέστη. Ὅθεν, ἵνα ἀφέλῃ

Ματθ. 8,
23.

Ἰερ. 9,
17.
Ἀμ. 5,
16.
Ὑρα Ἰε-
σηπ. 2, 3.
κ. 30.
περὶ Ἰουδ.
ἄλωτ.

πᾶσαν ὑποψίαν καὶ συκοφαντίας πρόφασιν, καὶ πείσῃ αὐτοὺς πιστεῦσαι, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ παντοδύναμος, ὁ ζωῆς καὶ θανάτου ἔχων τὴν ἐξουσίαν, ἔσφραξε καταγελασθῆναι ὑπ' αὐτῶν· διότι, ἀκούσαντες αὐτὸν λέγοντα, ὅτι οὐκ ἀπέθανεν ἡ κόρη, ἀλλὰ κοιμᾶται, κατεγέλων αὐτὸν ὡς παραλογοῦντα· διὰ ταύτης δὲ τῆς χλεύης ὠμολόγουν, ὅτι ἀληθῶς καὶ ἀναμφιβόλως ἀπέθανεν.

Λουκ. 8,
54.

Αὐτὸς δέ, ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, ἡ παῖς ἐγείρου.

Ἀνάξιοι ἦσαν τῆς θεωρίας τοῦ θαύματος οἱ αὐλοῦντες καὶ θρηνολογοῦντες καὶ θρομβούμενοι· ὅθεν ὁ Ἰησοῦς ἐξέβαλεν αὐτοὺς πάντας ἔξω τῆς οἰκίας, πλὴν τῶν τριῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν γονέων τῆς ἀποθανούσης τῶν πρότερον εἰσελθόντων μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν. Μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ θεσπέσιος Μάρκος, λέγων, ὅτι ἐξέβαλεν ἔξω τῆς οἰκίας ἅπαντας, ἤγουν πάντας, ὅσους εὔρεν ἐν τῇ οἰκίᾳ· παραλαβὼν δὲ τοὺς γονεῖς τῆς κόρης καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, ἤγουν τοὺς μετ' αὐτοῦ ὄντας τρεῖς ἀποστόλους, εἰσῆλθεν εἰς ἐκείνην τὴν παστάδα, ὅπου ἔκειτο τὸ νεκρὸν σῶμα· « Ὁ δὲ ἐκβαλὼν » ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ » παιδίου καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς με- » τ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται· ὅπου ἦν τὸ » παιδίον ἀνακείμενον ». Ἐπειδὴ δὲ ὁ πατήρ τῆς ἀποθανούσης, ὅτε ἦλθε πρὸς τὸν » Ἰησοῦν, παρεκάλεσεν αὐτόν, « ἵνα ἐλθὼν » ἐπιθῆ αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῆ καὶ ζήσῃται, διὰ τοῦτο, ἐπιλαβόμενος ὁ Ἰησοῦς τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν, « Ἡ παῖς

Μάρκ. 5,
40.

αἰτ. 23.

» ἐγείρου »· παιδίον, ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν.

Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα. Καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν· καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Λουκ.
55.

55.

Ἦ τοῦ παραδόξου θαύματος! ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ἐστὶ θαῦμα θαυμάτων, θαῦμα ὑπερβαῖνον τὰ θαύματα. Μετὰ τὸν χωρισμὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος παύει παντελῶς καὶ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ζωτικῆς πνεύματος ἡ κίνησις, στεροῦνται πάντα τὰ μέρη καὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος πασῶν τῶν ζωτικῶν φυσικῶν αὐτῶν δυνάμεων, ἄλλη ἀντ' ἄλλου γίνεται πᾶσα ἡ οἰκονομία καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος, ἄρχεται ἡ ἀνάξεις, ἐξ ἧς ἡ διαφορὰ. Ἡ ψυχὴ πλάττεται ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἐντὸς τοῦ σώματος κατὰ τὸ « Πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ »· ἐξελοῦσα ὁμῶς τοῦ σώματος οὐ δύναται εἰσελθεῖν πάλιν εἰς αὐτό· « Ὅτι πνεῦμα διήλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ » οὐχ ὑπάρξει, καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν » τόπον αὐτοῦ ». Ἡ μόνη παντοδύναμος τοῦ ὑψίστου δύναμις μεταβάλλει, ὅταν θέλῃ, τοὺς ἀμεταβλήτους κατὰ φύσιν νόμους, οὓς ἔδωκεν εἰς τὴν φύσιν· αὐτῇ μόνη προστάσσει τὴν ψυχὴν, ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα, δίδωσι κυκλοφερῆ κίνησιν εἰς τὸ ἀκίνητον αἷμα καὶ ἐνέργειαν ζωοποιὸν εἰς τὸ νεκρὸν ζωτικὸν πνεῦμα· αὐτῇ ἐπιστρέφει εἰς τὰ μέρη καὶ μέλη τοῦ σώματος τὰς ἀπολεσθείσας δυνάμεις, κα-

2αγ. 12,
1.

Ψαλ. 102,
15.

παπαύει τὴν ἀνάξουν, ἐμποδίζει τὴν διά-
 λυσιν καὶ διαφθορὰν καὶ ἀνακαινίζει πᾶσαν
 τὴν ἐξαλλοιωθεῖσαν τοῦ νεκροῦ σώματος
 κατασκευὴν καὶ οἰκονομίαν. Ταῦτα οὖν
 πάντα ἐτέλεσεν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἢ παν-
 τοδύναμος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ φωνή « Ἡ
 » παῖς ἐγείρου ». Ἐπέστρεψε δὲ οὐκ ἄλλο
 πνεῦμα, ἀλλὰ τὸ ἴδιον πνεῦμα αὐτῆς εἰς
 τὸ σῶμα, καὶ ἀνέστη εὐθὺς ἐκ τῶν νεκρῶν.

Ἴνα δὲ μὴ νομίσωσιν, ὅτι φάντασμα ἐστὶ
 τὸ θαῦμα, διέταξε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
 Καὶ οἱ μὲν γονεῖς αὐτῆς ἐξέστησαν, ἰδόντες
 τὸ ἐξάίσιον θαῦμα· ὁ δὲ Ἰησοῦς παρήγγει-
 λεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ φανερώσωσι τὸ γενό-
 μενον· σὺ δὲ ἐκ τούτου μάθε, ὅταν ἐργά-
 ζησαι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, φεύγειν τὸ κενὸν τῆς
 φιλοδοξίας δοξάριον.

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ Ζ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

Τὸ ἐρώτημα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ « Τίς ὁ ἀψάμενός μου » περιέχει δι-
 δασκαλίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὴν σωτηρίαν
 ἡμῶν, καὶ πολλοὶ αὐτὴν οὐδόλως στοχά-
 ζωνται. Τόσον πλῆθος ἀνθρώπων, περικυ-
 κλοῦντες αὐτόν· στενοχωροῦσι καὶ συνθλι-
 βουσι, περὶ οὐδενός δὲ αὐτῶν εἶπε « Τίς ὁ
 » ἀψάμενός μου ; » ὅταν ὁμοῦς ἡ αἰμορροῦσα
 ἐψηλάφησε τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ,
 τότε εὐθὺς ἐβόησε « Τίς ὁ ἀψάμενός μου ; »
 Τόσον πλῆθος ἀνθρώπων ἐγγίζει, καὶ συν-
 θλίβει αὐτόν, καὶ ὁμοῦς οὐδεμίαν δύναμιν
 ἐξέρχεται ἀπ' αὐτοῦ, οὐδεμίαν χάριν λαμ-
 βάνουσιν οἱ προσεγγίζοντες αὐτῷ· ὅτε δὲ
 ἡ αἰμορροῦσα ἤψατο τοῦ κρασπέδου αὐ-
 τοῦ, εὐθὺς ἐξήλθε δύναμις ἀπ' αὐτοῦ, εὐθὺς

ἡ ἀψάμενη τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἔλαβε τῆς
 ἰατρείας τὴν χάριν. Τί ἄραγε τοῦτο σημαί-
 νει ; τοῦτο οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ τὸ
 ὅτι οὐδὲν τῶν ἔργων ἡμῶν ἐστὶν εὐπρόσδε-
 κτον εἰς τὸν θεόν, καὶ οὐδὲν ἔργον ὠφελεῖ ἡ-
 μᾶς, ἐὰν μὴ προσφέρωμεν εἰς τὸν θεὸν τὸν
 νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν.

Οἱ ὄχλοι ἠκολούθουν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ
 σωματικῶς· ἡ αἰμορροῦσα ἔτρεχεν ὀπίσω
 αὐτοῦ οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ νοε-
 ρῶς· διότι « Ἐλεγεν ἐν ἑαυτῇ, ἤγουν ἐσυλ-
 » λογίζετο, ἐὰν μόνον ἀψωμαι τοῦ ἱματίου
 » αὐτοῦ, σωθήσομαι ». Οἱ ὄχλοι, ἀκολου-
 θοῦντες τῷ Ἰησοῦ, προσέφερον αὐτῷ τιμὴν
 καὶ περιποίησιν σωματικὴν· ἡ αἰμορροῦσα,
 τρέχουσα ὀπίσω αὐτοῦ, προσέφερεν αὐτῷ

εὐλάβειαν καὶ λατρείαν τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας αὐτῆς. Ἐκεῖνοι προσέφερον αὐτῷ μόνον τὸ σῶμα, αὐτὴ προσέφερεν αὐτῷ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· διὰ τοῦτο ἐκεῖνων μὲν ἡ προσφορά ἐγένετο ἀπρόσδεκτος εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἄκαρπος εἰς αὐτούς, ἐκεῖνης δὲ ἡ θυσία καὶ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ καρποφόρος εἰς αὐτήν· περὶ ἐκεῖνων οὐδὲ ἓνα λόγον εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, περὶ αὐτῆς εἶπεν, ὅτι ἤψατο αὐτοῦ, καὶ ἐκήρυξε τὴν πίστιν αὐτῆς « Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε ». Ἐκεῖνοι οὐ μόνον οὐδὲν ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ οὐκ ἀφέθησαν εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαερίου, καὶ ἰδεῖν τὸ θαῦμα τοῦ θεοῦ· αὐτὴ ἔλαβε τοῦ θεοῦ τὴν εἰρήνην, « Πορεύου εἰς εἰρήνην », καὶ τὴν ἰατρείαν τῆς μαστιγούσης αὐτὴν ἀσθενείας· « Καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου ».

Τοῦτο τὸ μάθημα ἐδίδαξεν ὁ θεὸς εἰς τὸν παλαιὸν νόμον, τοῦτο ἐκήρυξαν οἱ ἅγιοι προφῆται, τοῦτο ἐπεκύρωσεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ· τοῦτο τὸ μάθημά ἐστι τὸ θεμέλιον τῶν εὐαγγελικῶν νόμων, ἡ βᾶσις τῆς πίστεως, ὁ κανὼν καὶ ὁ τύπος πάσης ἀρετῆς καὶ ἀγαθοεργίας, καὶ πολλοὶ οὐδὲ προσέχωσιν, οὐδὲ φροντίζωσι περὶ αὐτοῦ.

Ἀληθῶς ἐνομοθέτησεν ὁ θεὸς εἰς τὸν παλαιὸν νόμον, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῷ ὁ ἄνθρωποι θυσίας βοῶν, προβάτων, κριῶν, καὶ δῶρα, θυμίαμα, σεμίδαλιν καὶ ἄλλα ὑλικά πράγματα, πλὴν εἶπε « Καὶ πᾶν » δῶρον θυσίας ὑμῶν ἀλλ' ἀλισθήσεται· οὐ » διαπαύσετε ἄλλας διαθήκης Κυρίου ἀπὸ » θυσιασμάτων ὑμῶν· ἐπὶ παντός δώρου » ὑμῶν προσοίσετε Κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν » ἄλλας ». Τί δὲ σημαίνει τὸ ἄλλας εἰμὴ τὴν

φρόνησιν καὶ τὴν διάκρισιν, ὅπερ ἐστὶ, τὴν προσήλωσιν τοῦ νοῦς εἰς τὸν θεόν, τῆς ὁποίας ἐνδειξίς ἐστὶν ἡ ὑλικὴ θυσία; Ἐνομοθέτησε καὶ ὁ θεὸς τὰς ὑλικὰς προσφοράς· ἀλλ' ὅταν ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ προσέφερε μὲν εἰς αὐτὸν τὰ ὑλικά καὶ παχυλὰ πράγματα, τὴν δὲ καρδίαν αὐτοῦ ἐμάκρυνεν ἀπ' αὐτοῦ, τότε ἐκήρυξε φανερά, ὅτι τὰ τοιαῦτα δῶρά εἰσιν ἀνωφελεῖ καὶ μάταια· « Καὶ εἶπε Κύριος, Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὐ- » τος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς » χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία » αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ » σέβονται με, διδάσκοντες ἐντάλματα » ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας ». Ἐνομοθέτησεν ὁ θεὸς τὴν προσφορὰν τῶν θυσιῶν καὶ τῶν δώρων· ἀλλ' εἶπε φανερά, ὅτι θυσία τῷ θεῷ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ συντετριμμένον, καὶ ὅτι « Καρδίαν συντετριμμένην καὶ » τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει ». Ὅταν δὲ οἱ Ἰσραηλῖται προσέφερον εἰς αὐτὸν πλῆθος θυσιῶν χωρὶς συντριβῆς ψυχῆς, καὶ χωρὶς κατανύξεως καὶ ταπεινώσεως καρδίας, τότε ἐξήλεξεν αὐτούς, εἰπὼν, « Τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης » εἰμὶ ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέα » ἀρνῶν, καὶ αἶμα ταύρων καὶ τράγων οὐ » βούλομαι ». Ὁ θεὸς ἐνομοθέτησε τὰς προσευχάς, καὶ τὰς νηστείας, καὶ τὰς ἐορτάς, καὶ ἐζήτησεν αὐτὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐνομοθέτησε, καὶ ἐζήτησε ταῦτα ὡς ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς ψυχικῆς διαθέσεως, ὡς ἀποδείξεις αἰσθητὰς τῆς ψυχῆς τῆς εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένης. Ὅταν δὲ ἔλειπεν ὁ κύριος σκαπὸς τούτων τῶν ἔργων, τότε ἔδειξε τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀποστροφὴν

Λευκ. 8,
48.

Μάρκ. 5,
34.

Ἡσ. 29,
13.

Ψαλ. 50,
18.

Ἡσ. 1,
11.

Αευτ. 2,
13.

αὐτοῦ, εἰπὼν πρῶτον γενικῶς περὶ τούτων
 κ.τ. 12. πάντων· «Τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν
 » χειρῶν ὑμῶν »; ἔπειτα περὶ μὲν τῶν
 προσευχῶν τῶν εἰς τὸν ναὸν τελουμένων
 εἶπε « Πατεῖν τὴν αὐλὴν μου οὐ προσθή-
 οὐτ. 53, 5. » σেসθε »· περὶ δὲ τῶν νηστειῶν, « Οὐδ' ἂν
 » κάμψης ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου,
 » καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃ, οὐ-
 » δ' οὕτω καλέσατε νηστειάν δεκτὴν »· περὶ
 αὐτ. 1, 13, 14. δὲ τῶν ἑορτῶν, « Τὰς νομηνιας ὑμῶν καὶ
 » τὰ σάββατα, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ
 » ἀνέχομαι νηστειάν, καὶ ἀργίαν, καὶ τὰς
 » νομηνιας ὑμῶν, καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν
 » μισεῖ ἡ ψυχὴ μου ».

Ὁ θεὸς διὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου ἐζή-
 τησε τὸν νοῦν, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν
 Δευτ. 6. 5. καρδίαν ἡμῶν· « Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
 » θεὸν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ
 » ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ду-
 » νάμεώς σου ». Τοῦτον τὸν νόμον ἐπικυ-
 ρώσας ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ
 Ματ. 22, 37. « Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ »,
 ἐδίδαξε ποία ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ προσκύνησις,
 καὶ ἡ λατρεία, καὶ ἡ προσφορὰ ἢ εἰς τὸν
 θεὸν εὐπρόσδεκτος.

Ἡ Σαμαρεῖτις, νομιζουσα, ὅτι ὁ τόπος
 ἀπαρτίζει καὶ τελειοῖ τὴν εἰς τὸν θεὸν προσ-
 κύνησιν, ἔλεγε πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,
 Ιωάν. 4, 20. « Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσε-
 » κύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱερο-
 » σολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσ-
 » κυνεῖν ». Ὁ δὲ θεάνθρωπος διὰ τῆς πρὸς
 αὐτὴν ἀποκρίσεως ἐδίδαξε τὸν κόσμον ὅλον,
 ποῖοι εἰσιν οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ τοῦ
 αὐτ. 23. θεοῦ· « Ἐρχεται ὥρα, εἶπε, καὶ νῦν ἐστὶν,
 » ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσ-

» κυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ
 » ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
 » ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν »·
 διὰ τί δὲ τοῦτο; « διότι πνεῦμα ὁ θεός, αὐτ. 11.
 » καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύ-
 » ματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν ». Τοιου-
 τοτρόπως ἐτύπωσε ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τῆς
 ἀληθινῆς καὶ ἀρεστῆς εἰς τὸν θεὸν προσκυ-
 νήσεως καὶ λατρείας τὸν κανόνα· τύπος δὲ
 ἐστὶν οὗτος καὶ κανὼν δικαιοτάτος, ἅμα
 καὶ ὠφελιμώτατος· δικαιοτάτος, ἐπειδὴ ὁ
 ἄνθρωπος οὐκ ἔστι μόνον σῶμα, ἀλλὰ σύγ-
 κειται ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος· καὶ τῶν δύο
 δὲ τούτων ποιητὴς καὶ πλάστης ἐστὶν ὁ
 θεός· ἀλλ' ἡ ψυχὴ, ὡς αἶλος, ὡς πνεῦμα, ὡς
 ἀθάνατος, ἐστὶ πολλῶ τιμιωτέρα καὶ οἰκειο-
 τέρα τῷ θεῷ τοῦ ὑλικοῦ καὶ σαρκικοῦ καὶ
 φθαρτοῦ σώματος· διὰ τοῦτο λοιπὸν ζητεῖ
 τῆς ψυχῆς τὴν λατρείαν μᾶλλον ἢ τὴν τοῦ
 σώματος· κανὼν ὠφελιμώτατος, ἐπειδὴ,
 ὅταν ἀφιερώσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς τὸν
 θεόν, τότε αὐτὴ τῇ δυνάμει τῆς θείας χάρι-
 τος ὁδηγεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν
 πάσης ἀρετῆς καὶ ἀγαθοεργίας.

Ἀλλὰ πῶς, λέγεις, δύναται ὁ ἄνθρωπος
 νὰ ἀφιερώσῃ καὶ νοῦν, καὶ καρδίαν καὶ
 ψυχὴν εἰς τὸν θεόν; πῶς γίνεται προσκυνη-
 τῆς τοῦ θεοῦ « ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ »;
 Πέντε βιβλία, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πέν-
 τε αἰσθήσεων, ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν
 ὁ θεός· τὸ βιβλίον τοῦ θανάτου, τὸ βιβλίον
 τῆς ζωῆς, τὸ βιβλίον τῆς κρίσεως, τὸ βι-
 βλίον τῆς κολάσεως καὶ τὸ βιβλίον τῆς
 θείας δόξης. Διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ με-
 λέτης τούτων τῶν πέντε βιβλίων προσκυ-
 νοῦμεν τὸν θεόν « ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ »·

οἱ ἀναγινώσκουσι ταῦτα τὰ πέντε βιβλία, καὶ μελετῶσιν αὐτὰ συχνῶς, ἐκεῖνοι ἀφισροῦσι νοῦν, καὶ καρδίαν, καὶ ψυχὴν εἰς τὸν θεόν, καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἀληθινοὶ καὶ μακάριοι προσκυνηταὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Γεν. 3,
19.

Ρωμ. 8,
12.

Γεν. 3,
17, 19.

Ὅστις ἀνοίγει τὸ βιβλίον τοῦ θανάτου, ἐκεῖνος βλέπει εὐθὺς ἐπιγραφὴν ἐν αὐτῷ· ἡ δὲ ἐπιγραφή ἐστὶν ἀπόφασις τοῦ θεοῦ· « Ὅτι » γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση » ἀναγινώσκει εἰς τὸν πρόλογον, ὅτι ἡ ἁμαρτία προεξένησε τὸν θάνατον· « Δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, » καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος »· θάνατος δὲ διπλοῦς, θάνατος ψυχῆς, ὅστις ἐστὶν ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ· θάνατος σώματος, ὅστις ἐστὶν ὁ ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισμὸς τῆς ψυχῆς. Μετὰ δὲ τὸν πρόλογον εὐρίσκει γεγραμμένα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ θανάτου· βλέπει ἐξορίαν ἀπὸ τοῦ παραδείσου καὶ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ἐπικατάρατον γῆν, ὅπου ἄκανθαι καὶ τρίβολοι, ἤγουν στενοχωρίαὶ καὶ θλίψεις, ὅπου ἰδρῶτες καὶ κόποι, ὅπου χιτῶνες δερμάτινοι, ἤγουν σῶμα παχυλὸν καὶ φαρτόν, καὶ διαλυόμενον εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη· ἔπειτα συναντᾷ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀγωνιζομένου τὸν ἀγῶνα τοῦ θανάτου· βλέπει δὲ ἐν αὐτῇ τὸν πτωχότατον καὶ εὐτελέστατον ἄνθρωπον, ὁμοίως καὶ τὸν πανένδοξον βασιλέα κείμενον ἐν τῇ κλίνῃ, ὀδυνώμενον ἀπεριγράπτως, φοβούμενον ὑπερβαλλόντως, τρέμοντα, κατακλονούμενον, σπαζόμενον, βοήθειας δεόμενον καὶ ὑπὸ μηδενὸς βοηθούμενον· διότι οὐδὲ ὁ πλοῦτος, οὐδὲ τὰ ἀξιώματα, διὰ τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐχοπίασεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ,

οὐδὲ ἰατρός, οὐδὲ φίλος, οὐδὲ συγγενής, οὐδὲ ἀδελφός, οὐδὲ ὁ πατήρ, οὐδὲ ἡ μήτηρ δύνανται τὴν ὥραν ἐκείνην κἂν ὀλίγον τι βοηθῆσαι. Εἰς τὰς ἐξῆς σελίδας ἀναγινώσκει τὰ μετὰ τὸν θάνατον· ἀναγινώσκει δὲ τὰ λόγια ταῦτα· Τὰ κτήματα, τὰ παλάτια, τοὺς δούλους, τὸ χρυσίον, τὸ ἀργύριον, τοὺς πολυτίμους λίθους, πάντα, ὅσα ἔχεις, καταλιμπάνεις ὡδε εἰς τὴν γῆν, ἐν μόνον σάβανον λαμβάνεις μετὰ σοῦ, καὶ τοῦτο, ἵνα μετ' ὀλίγον σαπῆ, καὶ ἀπομείνῃ εἰς τὴν γῆν. Ἄνοιξε τοὺς τάφους, λέγει σοι, καὶ ἶδε τοῦ προσώπου τὸ κάλλος, τῆς νεότητος τὸ ἄνθος, τοῦ σώματος τὴν εὐπρέπειαν, ἶδε καὶ διάκρινε, εἰ δύνασαι, ποῖος ὁ πλοῦσιος καὶ ποῖος ὁ πένης, ποῖος ὁ ἀρχων καὶ ποῖος ὁ ἀρχόμενος, ποῖος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς καὶ ποῖος ὁ στρατιώτης· ἶδε τὰς ἐστεμμένας κεφαλὰς, καὶ τὰς χεῖρας τὰς βασταζούσας τὰ σκῆπτρα, καὶ τὰ πορφυροενδεδυμένα σώματα· ἶδε καὶ τὰ σώματα ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐφόρουν τὰ εὐτελέστατα καὶ πολύτρυπα ἐνδύματα· πάντα εἰσὶν ἐν καὶ τὸ αὐτό, ἤγουν σαπρία, δυσωδία, χῶμα, γῆ. Ἡ ἀνάγνωσις τούτου τοῦ βιβλίου, διὰ λαμπρῶν χρωμάτων ζωγραφεῖσα τοὺς χαρακτῆρας τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου, καὶ δεικνύουσα, ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν εἰμὴ χόρτος, σκιά, καπνός, ὄναρ, ἐξωθεῖ τὴν λυσσώδη ὄρεξιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ ἀντισταθεῖ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὴν ψυχωφελεστάτην ἐπιθυμίαν τῶν ἐπουρανίων καὶ ἀφθάρτων ἀγαθῶν.

Ἐὰν δὲ ἀνοίξῃς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς,

βλέπεις ἐν τῇ κεφαλίδι αὐτοῦ ταῦτα τὰ λόγια· « Ἴδου ἤκω ἐν κεφαλίδι βιβλίου » γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ » θέλημά σου, ὁ θεός μου, ἠβουλήθην· τοῦτο δὲ διδάσκει σε τὴν σάρκωσιν τοῦ λόγου, ὅστις ἠθέλησεν ὑπήκοος γενέσθαι τῷ πατρὶ « μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ » σταυροῦ », ἵνα ὑπερυψώσῃ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν· βλέπεις, λέγω, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, καὶ γενόμενον ἄνθρωπον, ἵνα οἱ ἄνθρωποι « ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν » ἔχωσι· βλέπεις τὸν θεὸν δι' ἀγάπην τοῦ ἀνθρώπου ἀναλαμβάνοντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ μετ' αὐτῆς ὑποσατικῶς ἐνωθέντα, ἵνα ἐνώσῃ τῷ θεῷ τὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ χωρισθέντα ἄνθρωπον· βλέπεις τὸν ζωοδότην σου πάσχοντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὑπὸ ἀνόμων ὑβριζόμενον καὶ βλασφημούμενον, ἀκάνθαις τὴν κεφαλὴν σφρανομένον, καὶ φραγγελοῦμενον, καλὰ μὲν τὴν κεφαλὴν τυπτόμενον, καὶ ἐμπτυόμενον, τὸν σταυρὸν αἶροντα, καὶ ἐπὶ σταυροῦ ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶν ἐν μέσῳ δύο ληστῶν κρεμάμενον, χολὴν καὶ ἄζος ποτιζόμενον, ἀποθνήσκοντα καὶ ἐνταφιαζόμενον, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναλαμβάνόμενον, οὐρανόθεν ἐν πυρίναις γλώσσαις πέμποντα τὸ παράκλητον πνεῦμα, καὶ τὴν οἰκουμένην φωτίζοντα, ἵνα σὺ ἀναστηθῆς ἐκ τοῦ θανάτου, καὶ ἀναλάβῃς τὴν ἀπώλεσας ζωὴν. Ἐὰν συχνὰ μελετᾷς τὸ βιβλίον τοῦτο, ἰσχυρῶς φλέγεται ἡ καρδιά σου πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ εὐεργέτου καὶ σωτήρος σου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν δὲ ἐγὼ μελετῶ τὸ βιβλίον τῆς κρίσεως, τότε βλέπω ποταμὸν πύρινον

ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ, καὶ χιλιάδας χιλιάδων ἀγγέλων λειτουργούντων αὐτῷ καὶ μυριάδας μυριάδων ἀνθρώπων παρεστηκότων ἐνώπιον αὐτοῦ· τότε βλέπω, ὅτι κριτήριο ἐκάθισε, καὶ βιβλοὶ ἠνεώχθησαν· εἰς τὸ κριτήριο κάθηται κριτῆς δικαιοτάτος, ἀλάνθαστος, ἀδυσώπητος, αὐτὸς ὁ παντοδύναμος ποιητῆς οὐρανοῦ καὶ γῆς· εἰς τὰς βίβλους βλέπω γεγραμμένα τὰ ἔργα, τὰ λόγια, τὰς ἐνθυμήσεις μου· βλέπω τὸν κριτὴν χωρίζοντα τοὺς δικαίους ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καθὼς ὁ ποιμὴν χωρίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐριφίων· καὶ τοὺς μὲν βάλλοντα εἰς τὰ δεξιὰ, τοὺς δὲ εἰς τὰ ἀριστερά· ἀκούω τὴν φωνὴν τὴν εὐλογημένην, προσκαλοῦσαν τοὺς δικαίους· « Δεῦτε οἱ » εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου »· καὶ πέμπουσαν αὐτοὺς εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς βασιλείας, τῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἡτοιμασμένης· ἀκούω τὴν φωνὴν τὴν καταρωμένην, καὶ ἀποπέμπουσαν τοὺς ἀμαρτωλοὺς « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι », καὶ πέμπουσαν αὐτοὺς « εἰς τὸ » πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ » διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ». Ὅσον περισσότερο μελετῶ τοῦτο τὸ βιβλίον, τόσο περισσότερο στηρίζεται εἰς τὸν νοῦν μου τοῦ φοβεροῦ κριτοῦ καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ὥρας καὶ τῆς φρικτῆς καὶ ἀμεταθέτου ἀποφάσεως ἡ μνήμη, ἥτις μαραίνει τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων τὴν φλόγα, καὶ διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν μου τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τὸν ἔρωτα.

Ὅταν ἀνοίγω τὸ βιβλίον τῆς κολάσεως, βλέπω καὶ τὰ ἐμπροσθεν καὶ τὰ ὀπισθεν αὐτοῦ γεγραμμένα· τὰ δὲ γραφέντα εἰσὶ

Ψ αλ. 39.
10, 11.

Φιλιπ. 2,
8.

Ἰωάν. 10,
10.

Ματ. 25,
32, 33.

εὐτ. 11.

εὐτ. 11.

Δαν. 7,
10.

ἰε'. 2,
10. τὰ ἐξῆς· « Καὶ ἐγγράπτο, λέγει ὁ προφή-
» τῆς τοῦ θεοῦ, θρῆνος, καὶ μέλος, καὶ οὐαί ». Τὸ βιβλίον τοῦτο καταδιβάξει τὸν νοῦν μου
κάτω εἰς τὸν ἄδην· ἐκεῖ βλέπω τὴν γλῶσ-
σαν τῶν καταλάλων, τῶν συκοφαντῶν,
τῶν ἐπιόρκων, τῶν αἰσχρολόγων, τῶν ὑ-
βριστῶν, τῶν βλασφημῶν « φλογιζομένην
» ὑπὸ τῆς γέεννης· ἐκεῖ βλέπω τοὺς διὰ
τὴν δειλίαν αὐτῶν προδόντας τὴν πίστιν,
καὶ τοὺς ἀπίστους, καὶ τοὺς ἐδδελυγμένους
διὰ τὰ σαρκικὰ ἁμαρτήματα, καὶ τοὺς
φονεῖς, τοὺς πόρνους, τοὺς μάγους, τοὺς
εἰδωλόλατρας, τοὺς ψεύστας « ἐν τῇ λίμνῃ
» « τῇ καιομένη πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶ δεύτε-
» ρος θάνατος· ἐκεῖ ἀκούω τὸν θρῆνον τῶν
ἀσπλάγχων, καὶ τὸ θρηνῶδες μέλος τῶν
ἀδικητῶν, καὶ τὸ οὐαί τῶν καταδυναστευ-
όντων τὸν ὄρφανόν καὶ τὸν πτωχόν καὶ
τὴν χήραν· ἐκεῖ ἐστὶν ὁ θρῆνος, καὶ τὸ
μέλος, καὶ τὸ οὐαί· ἐκεῖ κλαυθμὸς ἀπαρη-
γόρητος, βρυγμὸς ὀδόντων ἐλεεινότητος,
σκότος ἐξώτερον, πῦρ αἰώνιον, σκώληξ ἀ-
κοίμητος, τάρταρος βασανιστικώτατος· ἐκεῖ
ἀπελπισμὸς παντέλειος. Ὅσακις μετὰ
προσοχῆς μελετῶ τοῦτο τὸ βιβλίον, τόσα-
κις τοσοῦτος φόβος καὶ τρόμος πίπτει εἰς
τὴν καρδίαν μου, ὥστε, χωριζόμενος ὁ νοῦς
μου ἀπὸ τῶν αἰσchrῶν τῆς ἁμαρτίας λογι-
σμῶν, βυθίζεται ὅλος εἰς τὰ ἅγια τῆς ἀρετῆς
νοήματα.

Ἐκεῖνος δὲ ὁ μακάριος ἄνθρωπος, ὅστις
ἔχει καθημερινὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην
τὸ βιβλίον τῆς ἐπουρανίου δόξης, αὐτὸς
ἀναδιβάξει τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν,
ὅπου βλέπει καὶ ἀκούει, ὅσα ἀνθρώπου
γλῶσσα οὐ δύναται λαλῆσαι· ἀναδιβάξει

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Β')

τὸν νοῦν αὐτοῦ τὸ βιβλίον εἰς τὴν πόλιν τὴν
ἁγίαν, τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, καὶ βλέ-
πει αὐτήν, καθὼς περιέγραψεν αὐτήν ἐν
τῇ ἀποκαλύψει αὐτοῦ ὁ ἠγαπημένος καὶ
ἐπιστήθιος μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ· βλέπει τὰ θεμέλια τοῦ τείχους τῆς
πόλεως, καὶ αὐτὰ εἰσιν οἱ δώδεκα
πολύτιμοι λίθοι, τοῦ δὲ τείχους ἡ ὕλη ἰα-
σπισ· βλέπει τοὺς δώδεκα πυλῶνας τῆς
πόλεως, καὶ αὐτοὶ εἰσι « Δώδεκα μαργα-
» ρῖται· βλέπει τὴν πόλιν ὅλην ἐκ χρυ-
σίου καθαρῶ κατεσκευασμένην, ὅλην
ὁμοίαν καθαρῶ ὑάλῳ, καὶ τὴν πλατεῖαν
αὐτῆς χρυσίῳ καθαρῶ, ὡς ὕαλον διαφανῆ·
ἐκεῖ φῶς, ἀλλ' οὐχ ὡσπερ τὸ κοσμικόν
φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει, ἔπειτα σβέννυται,
ἀλλὰ φῶς ἀνέσπερον, φῶς ἰλαρόν, φῶς,
τὴν ψυχὴν διὰ παντός εὐφραῖνον, ἐπειδὴ
ἐκεῖ οὐδὲ ὁ ἥλιος, οὐδὲ ἡ σελήνη, ἀλλ' ἡ
δόξα τοῦ θεοῦ φωτίζει τὴν πόλιν, « Καὶ ὁ
» λύχνος αὐτῆς ἐστὶ τὸ ἄρνιον », ἠγουν
ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖ χαρὰ,
ἀλλ' οὐχ ὡσπερ ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου, ἥτις
μετ' ὀλίγον μεταβάλλεται εἰς λύπην, ἀλλὰ
χαρὰ ἀμετάβλητος, χαρὰ πεπληρωμένη
καὶ ἀτελεύτητος· δόξα ἐκεῖ, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ
καπνὸς καὶ ὁ ἄνεμος τῆς προσκαιροῦ τοῦ
κόσμου δόξης, τῆς πικρᾶς καὶ κινδυνώδους,
ἀλλὰ δόξα ἀληθινή καὶ ἀμάραντος, δόξα
γλυκεῖα καὶ ἀκίνδυνος καὶ αἰώνιος, δόξα,
ἥτις ὀφθεῖσα μόνον χορτάζει πάσης τρυ-
φῆς καὶ ἀγαλλιάσεως καὶ μακαριότητος
τοὺς ἰδόντας αὐτήν καὶ ἀπολαύσαντας·
διότι ἡ ἐκεῖ δόξα ἐστὶν ἡ δόξα τοῦ θεοῦ.
Βλέπει ἐκεῖ τὰ σκηνώματα τοῦ κυρίου τὰ
ἀγαπητὰ καὶ πεποθημένα· ὣδε ὁ χορὸς τῶν

αὐτοῦ,
10.

αὐτ. 19;

ἀποκ. 21,

18.

αὐτ. 20,

αὐτ. 24.

αὐτ. 18.

αὐτ. 21.

αὐτ. 23.

Ψαλ. 26,

17.

ἀποκ. 21,

23.

προφητῶν, λάμπων τῇ καθαρότητι τῆς ψυχῆς αὐτῶν· ἐκεῖ τῶν ἀποστόλων ἡ ὁμήγηρις, ἀστράπτουσα τῇ λαμπρότητι τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· ἐκεῖ τῶν ἁγίων μαρτύρων τὰ τάγματα, πεποικιλμένα τῆς ὁμολογίας τῷ αἵματι, περιβεβλημένα τοὺς στεφάνους τῆς νίκης· ἐκεῖ βλέπει τοὺς θεοφόρους ἱεράρχας καὶ διδασκάλους, τοὺς ἁγίους ἀσκητάς, πάντας τοὺς δικαίους ἐκλάμποντας ὡς φωστῆρας· ἐκεῖ βλέπει τὰς ταξιαρχίας τῶν ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ἀκούει τὰ τερπνὰ καὶ γλυκύτατα αὐτῶν ᾄσματα· ἐκεῖ ἀκούει αὐτοὺς ᾄδοντας, βοῶντας, κεκραγότες, καὶ λέγοντας τὸν ἐπινίκιον ὕμνον « Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, » Κύριος σαββαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ » τῆς δόξης αὐτοῦ »· ἐκεῖ βλέπει καὶ τὸν ναόν· ὁ δὲ ναός ἐστὶν ὁ τρισυπόστατος θεός, καὶ ὁ σεσαρκωμένος λόγος· « Ὁ γὰρ Κύριος, » ὁ θεός ὁ παντοκράτωρ, ναός αὐτῆς ἐστὶ, » καὶ τὸ ἄρνιον »· ἐκεῖ βλέπει καὶ τὴν βασιλισσαν, τὴν μητέρα αὐτοῦ, τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν προστασίαν, παρισταμένην ἐκ δεξιῶν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς « Ἐν ἱματισμῷ » διαχρύσω περιβεβλημένην, πεποικιλμένην » τὴν ἄμμεπτον παρθενίαν καὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν τὰς λαμπρότητας.

Αὗται εἰσὶν, ἀδελφοί μου, αἱ ἀναβάσεις τοῦ νοός εἰς τὸν θεόν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος γίνεται μακάριος· « Μακάριος » ἀνὴρ, οὗ ἐστὶν ἀντίληψις αὐτῷ παρὰ σοί » ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο »· Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μελετᾷ τοῦτο τὸ βιβλίον, τότε ἀρπάζεται καὶ ὁ νοός αὐτοῦ ὅλος, καὶ ἡ καρδία ὅλη, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· τότε ἐκβοᾷ ὡς ὁ Δαβὶδ, ὅστις τοιαύτας ἐποίει

ἀναβάσεις· « Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων! ἐπιποθεῖ καὶ » ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ » Κυρίου, ἡ καρδία μου καὶ ἡ σὰρξ μου » ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεόν ζῶντα »· τότε ἀποφασίζει καὶ αὐτός, ὥσπερ ἐκεῖνος, ἵνα ἀφιερωθῇ ὅλος εἰς τὸν θεόν· « Ἐξελεξάμην », » λέγει, παραρῶπιπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ » θεοῦ μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν » ἁμαρτωλῶν ».

Μακάριος λοιπὸν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἡμέρας καὶ νυκτὸς μελετᾷ ταῦτα τὰ πέντε βιβλία· αὐτὰ τίθενται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὰς θείας ἀναβάσεις· αὐτὰ ποιοῦσιν αὐτὸν προσκυνητὴν τοῦ θεοῦ « Ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ »· αὐτὰ δὲ ἴσως εἰσὶν οἱ πέντε λόγοι, τοὺς ὁποίους ὁ οὐρανοδόμων Παῦλος προέκρινε μυρίων ἄλλων λόγων, καὶ ἤθελεν, ἵνα, πρὸς κατήχησιν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἄλλων, λαλῇ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μᾶλλον ἢ μυρίους ἄλλους· « Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ, ἔλεγε, θέλω πέντε λόγους » διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους » κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ »· Ἴδου λοιπὸν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τὸ πῶς δύναται πᾶς ἄνθρωπος, ἐὰν θέλῃ, εἰς πάντα τόπον, καὶ εἰς πᾶσαν κατάστασιν καὶ περιστάσιν, νὰ ἀφιέρωσιν εἰς τὸν θεὸν καὶ νοῦν, καὶ ψυχὴν, καὶ καρδίαν.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τρόπος ὑψηλός καὶ θαυμάσιος, δι' οὗ δύναται πᾶς ἄνθρωπος, ἐὰν θελήσῃ, νὰ ἀφιέρωσιν ὅλον ἑαυτὸν εἰς τὸν θεόν· Ἀκούσατε ποῖος· « Τὰ ἀόρατα » αὐτοῦ, λέγει ὁ θεηγόρος Παῦλος, ἀπὸ » κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα » καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δυνάμις καὶ

Ματ. 13,
43.]

Ἡσ. 6,
3.

Λουκ. 21,
22.

Ψαλ. 44,
11.

αὐτ. 83,
6.

αὐτ. 1,
2.

αὐτ. 14,

1. Κορ.
14, 20.

Ρωμ. 1,
20.

κατ. 15.
8.
» δεξιά σου » ἄλλοτε δὲ πάλιν μετὰ φόβου
« Προωρώμην τὸν Κύριον διὰ παν-
» τός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ
» σαλευθῶ ». Ἐπειδὴ λοιπὸν εἴτι καὶ ἂν
βλέπης, δεικνύει σοι τὸν θεόν, ἐὰν μὲν βλέ-
πης αὐτὸ μόνον διὰ τῶν ὀμμάτων τοῦ σώ-
ματος, ὡσπερ τὰ ἄλογα καὶ ἀνόητα ζῶα,
τότε ἢ οὐδὲν ὠφελῆσαι, ἢ καὶ βλάπτεσαι·
ὄθεν διὰ τὴν δυστροπίαν σου γίνεσαι ἀνα-
πολόγητος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· ἐὰν δὲ ὡς
λογικὸς ἄνθρωπος βλέπης πᾶν πρᾶγμα καὶ
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς σου, τότε,
βλέπων ἐν πᾶσι τὸν θεόν σου, προσκυνεῖς
αὐτὸν « ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ »· τότε
δὲ ὄλος ὁ νοῦς, καὶ ὅλη ἡ καρδιά σου, καὶ
ὅλη ἡ ψυχὴ σου προσκολλᾶται τῷ θεῷ·
τότε δέ, συνηνωμένος τῷ θεῷ, ψάλλεις διὰ
παντός τὸ γλυκύτατον μελωδῆμα, « Ἐκολ-
» λήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ
» ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου ».

Ἄλλὰ τοῦτο τὸ μάθημα, λέγετε, ἀρμό-
ζει εἰς τοὺς ἀσκητάς, εἰς τοὺς ἐρημίτας, εἰς
ἐκείνους, οἵτινες ἐμάκρυναν ἀπὸ τοῦ κόσμου·
διότι πῶς δύνανται οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντες
ἄνθρωποι ἀφιεῖν ὅλον τὸν νοῦν αὐτῶν
εἰς τὴν μελέτην τοῦ θεοῦ, ἐκεῖνος, ὑπουργός
ὢν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, ἔχει τὸν νοῦν
αὐτοῦ ἀφιερωμένον εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπο-
θέσεις· οὗτος, στρατιωτικὸς ὢν, ἀφιερωμένος
ἐστὶν εἰς τὰ τακτικά τοῦ πολέμου· ἐκεῖνος
ἀφιέρωσε τὸν νοῦν εἰς τὴν πραγματείαν, ὁ
ἄλλος εἰς τὰ ἐργόχειρα, καὶ οὕτω καθεξῆς
πᾶς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἔχει τὸν νοῦν
ἐκδοτὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόθεσιν καὶ εἰς τὸ
ἴδιον ἐπάγγελμα. Ἄλλ' εἵπατέ μοι καὶ
ὑμεῖς, πῶς αὐτοὶ οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωποι

ἀφιερῶσιν ὅλον τὸν νοῦν αὐτῶν εἰς τὰ
βλάπτοντα τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ εἰς
τὰς ἰδίας ὑποθέσεις; πῶς ἐκεῖνος προσηλω-
μένον ἔχει τὸν νοῦν οὐχὶ εἰς τὸ ἐπάγγελμα
αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν φιλαργυρίαν καὶ εἰς τὴν
πλεονεξίαν; πῶς οὗτος ἀφιέρωσε καὶ νοῦν
καὶ καρδίαν οὐχὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς
τὰ κάλλη τῆς ἐρωμένης αὐτῷ; πῶς ὁ ἄλ-
λος; Ἄλλὰ τίς ἢ χρεία τῆς ἀπαριθμήσεως
ἐκείνων, οἵτινες προσηλοῦσι τὸν νοῦν αὐ-
τῶν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν οὐχὶ
εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὰς ψυχο-
βλαβεῖς καὶ ψυχολέθρους πράξεις; Τὸ πῶς
ἐρωτᾶτε; τοῦτό ἐστι φανερόν· διὰ τῆς
ἰδίας θελήσεως· ἡ θέλησις εὐρίσκει τὸ πῶς.
Τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις, ὅταν
θέλη, οὐ δύναται κἄν μίαν ὥραν κατὰ
πᾶσαν ἡμέραν νὰ σχολάσῃ ἀπὸ τῶν μα-
ταίων καὶ προσκαιρῶν τοῦ κόσμου ὑποθέ-
σεων, ἵνα στοχασθῇ τὸν θάνατον, τὴν
ζωὴν, τὴν κρίσιν, τὴν κόλασιν, τὸν πα-
ράδεισον; οὐδὲ κόπου, οὐδὲ ἀγώνων, οὐδὲ
χρημάτων χρεία ἐστίν, ἵνα, ὅποῖον πρᾶγμα
καὶ ἂν βλέπης, στοχάζεσαι εὐθύς τὸν ποιη-
τὴν τοῦ παντός· εἰς τὰς ἀρχὰς ἴσως τοῦτο
τὸ ἔργον ἔχει τινὰ δυσκολίαν· ἀλλὰ βίασον
σεαυτόν, ἕως ἂν συνειθίσῃς· ἔπειτα τοσαύ-
της ἡδονῆς καὶ γλυκύτητος αἰσθάνεσαι,
ὥστε ἐφέλκεσαι εἰς τοῦτο, σχεδὸν καὶ μὴ
θέλων· βίασον οὖν σεαυτόν· « Ἡ βασιλεία ματ. 11,
» τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρ- 12.
» πάξουσιν αὐτήν », ἧς καταξίωσον ἡμᾶς,
βασιλεῦ ἐπουράνιε! ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ
σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων. Ἀμήν.